

Finanspolicyns riktlinjer

Dokumentansvar:
Kommunledningsförvaltningen

**Ekonomi och
upphandlingsavdelningen**

Revideras senast:
2026-09-18

Dokumenttyp:
Riktlinjer

Dokument-ID:
14953

Version:
1

Beslutat av:
Kommunstyrelsen 2022-06-21

Riktlinjerna gäller fr.o.m.
2022-06-21

Diarienummer:

Finanspolicyns riktlinjer

Kommunen och dess helägda bolag ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Detta innebär att verksamheten ska bedrivas på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredställande sätt. Vidare ska kommunen och dess helägda bolag förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses.

Syfte

Denna riktlinje för finanspolicyn anger ramar och riktlinjer för hur finansverksamheten inom kommunkoncernen ska bedrivas. Med finansverksamhet avses likviditetsförvaltning och finansiering.

Syftet med riktlinjen är att:

- Fastställa finansverksamhetens mål.
- Fastställa ramar och riktlinjer för hur finansverksamheten ska organiseras.
- Fastställa ramar och riktlinjer för begränsning av de finansiella risker som förekommer i finansverksamheten.
- Fastställa ramar och riktlinjer för rapportering och uppföljning av finansverksamheten.

Riktlinjen inkluderar de föreskrifter för kommunens medelsförvaltning som fullmäktige ska fastställa enligt 11 kap 3 § Kommunallagen, inklusive 4 § vilken avser pensionsmedel. I enlighet med kommunfullmäktiges delegation ska kommunstyrelsen fastställa en särskild delegationsordning som utvisar vilka personer som inom det finansiella området har rätt att ingå och påteckna avtal m.m. för kommunens räkning.

I kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut fastläggs resultatbudget, investeringsbudget, olika kompletterande riktlinjer, beloppsgränser, anslagspreciseringar m.m. Den finansiella verksamheten ska anpassas efter de beslut som fattats i kommunfullmäktige.

1 Finansverksamhetens mål

Finansverksamhetens mål är att:

- Säkerställa kommunens betalningsförmåga på kort och lång sikt.
- Inom finanspolicyns ramar och riktlinjer minimera kommunens räntekostnader.
- Säkerställa att finansverksamheten bedrivs med en god intern kontroll.

Uppdatering av finanspolicyen

Finanspolicy med tillhörande riktlinje revideras vid behov med hänsyn till aktuella förhållanden inom kommunkoncernen samt till utveckling på den finansiella marknaden eller andra förändringar i omvärlden.

Ansvar och befogenheter

Denna riktlinje gäller enligt beslut för hela kommunkoncernen. Samordningen mellan kommunen och de kommunala företagen regleras i denna riktlinje, respektive företags riktlinjer samt i ägardirektiv till företagen. För företagen hänvisas i övrigt till Aktiebolagslagens (ABL 2005:551) bestämmelser.

I kommunkoncernen ingår de hel- och delägda företag där kommunen har ett rättsligt bestämmande inflytande.

För den kommunala koncernen ska följande ansvars- och befogenhetsfördelning gälla för den finansiella verksamheten.

Nedan framgår fördelningen av ansvar mellan kommunfullmäktige respektive kommunstyrelse. Delegering av beslutsrätt från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen framgår av kommunstyrelsens reglemente.

1.1 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige ska fatta beslut om:

- Finanspolicyen samt om det är aktuellt med eventuella revideringar.
- Övergripande policy för kommunkoncernen.
- Ramar för upp- och utlåning, borgen samt övriga finansiella mål

1.2 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ska:

- Vid behov, lämna förslag till kommunfullmäktige om revideringar av kommunens finanspolicy.
- Utarbeta riktlinjer för den operativa finansverksamheten som säkerställer en god intern kontroll och tillse att reglerna i kommunens finanspolicy efterlevs.
- Ansvarar för kommunens finans- och medelsförvaltning.
- Verkställer kommunfullmäktiges beslut.
- Inom ramen för kommunfullmäktiges delegationsordning beslutar styrelsen om upplåning, placering av kommunens medel, utlåning och externa förvaltningsuppdrag, borgen samt förvaltning av andra organisationers medel.

1.3 Kommunala förvaltningar

- Ansvarar för att verksamheten i förvaltningarna följer reglerna i den finansiella riktlinjen, reglementen och delegationsbeslut.

1.4 Kommunala bolags ansvar

Kommunkoncernens bolag upprättar egna riktlinjer för finansförvaltningen som ska baseras på den gemensamma policyn med tillhörande riktlinje samt gällande ägardirektiv och avtal.

De kommunala bolagen ansvarar för att:

- Finansverksamheten i respektive bolag bedrivs inom ramen för denna finanspolicy.
- Anta den av kommunfullmäktige beslutade finanspolicyn samt fastställa riktlinjer i respektive bolag inom ramen för denna finanspolicy.
- Bedöma lånebehov och genomföra upplåning inom ramarna för finanspolicyn.
- Löpande tillhandahålla information till kommunens ekonomichef som behövs för ett effektivt finansiellt samarbete inom kommunkoncernen.
- Avseende respektive styrelses ansvar för företagets finansiella verksamhet och risker hänvisas till Aktiebolagslagen (ABL).

1.5 Ekonomichefens ansvar

Kommunens ekonomichef ansvarar för att kommunkoncernens finansförvaltning bedrivs på ett effektivt sätt inom ramen för kommunfullmäktiges finanspolicy samt de särskilda uppdrag som beslutas av kommunstyrelsen, vilket omfattar ansvar för att;

- Säkerställa att finanspolicyn efterlevs.
- Initiera, bereda och genomföra förändringar av finanspolicyn.
- Finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för finanspolicyn samt gällande delegation.
- Besluta inom ramen för denna policy om placering av kommunkoncernens likvida medel och genomföra upplåning och omsättning av lån för kommunförvaltningens del.
- Genomföra löpande rapportering enligt policyn samt vid behov avvikelserapportering.
- Upprätta finansiell långtidsplanering för koncernen där likviditetsplanering, lånefinansiering och amorteringar framgår.
- Företräda kommunkoncernen gentemot externa motparter.
- I övriga fall rapportera till kommunstyrelsen rörande omständigheter som påverkar finansförvaltningen.

Utförande

2 Styrning och rapportering

2.1 Kontroll

Administrationn av löpande finansieringsavslut, handhavande av aktuell dokumentation, bokföring av ingångna avtal, överföring av pengar mellan långivare, kommunala företag, placeringsinstitut, banker och kommunen ska handhas av ekonomifunktionen på respektive företag/kommun.

Vidare ska förutom behörig person som genomfört en affär ytterligare en person kontrollera att affären är i överensstämmelse med finanspolicy och riktlinje. Vid finansiella transaktioner ska delegationer och attesträtter vara upprättade samt kontinuerligt vid behov uppdateras.

2.2 Rapportering

Kommunstyrelsen ska två gånger per år, vid delårs- och årsbokslut, lämna en rapport till kommunfullmäktige avseende kommunens finansverksamhet. Rapporten ska innehålla följande uppgifter:

- Aktuell likviditet
- Utrymme och nyttjad checkräkningskredit
- Placeringar
- Skulder
- Ränte- och kapitalbindning
- Fast/rörlig ränta (derivat)
- Motparter
- Borgensåtagande
- Derivat, kapital- och räntebindning

Eventuella avvikelser från fastställd finanspolicyns regler ska snarast rapporteras.

2.3 Intern kontroll

Den interna kontrollen är en viktig del i kommunkoncernens styrsystem. I begreppet intern kontroll innefattas kommunkoncernens organisation och alla de rutiner som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv finansverksamhet, rättvisande redovisning samt att finansverksamheten agerar i enlighet med lagar och denna policy.

3 Tillgångar

3.1 Likviditetsförvaltning

Med likviditetshantering avses matchning av in- och utbetalningar samt hantering av låne- och placeringsbehov. Likviditetsförvaltningen avser förvaltning av rörelse- och överskottslikviditet. Kommunens ekonomichef svarar för samordning, planering och förvaltning av kommunkoncernens hela likviditet. Likviditetshantering sker genom koncernkontot som samtliga koncernbolag ska vara anslutna till.

Till koncernkontot finns en extern kreditlimit knuten för att vid behov användas för att parera svängningar i likviditeten.

Likviditetshanteringen ska bedrivas med målsättningen att samordna kapitalströmmar i kommunkoncernen och sänka räntekostnader genom effektiva betalningsrutiner och god likviditetsplanering. För att en effektiv penninghantering ska bli så korrekt som möjligt, ska kommunen och koncernbolagen upprätta egna likviditetsplaner.

Likviditetsplaneringen ska ligga till grund för bedömning av betalningsberedskapen på kort och lång sikt samt utgöra underlag för beslut om upplåning och placering av likvida medel.

Vid placering av kommunkoncernens medel ska sådana former väljas att kravet på lågt risktagande tillgodoses och att – med beaktande av detta – bästa möjliga förräntning eftersträvas.

Tillgängliga likvida medel definieras som:

- Kassa och bank

- Ej utnyttjade kreditlöften
- Räntebärande tillgångar som kan omsättas inom två bankdagar

Utlåning får ske till företag, organisationer, stiftelser m.m. där kommunen är ägare eller har ett rättsligt bestämmande inflytande. Detta avser av kommunen majoritetsägda företag samt stiftelser i vilka Tranås kommun utser mer än hälften av styrelseledamöterna inom av kommunfullmäktige fastställda ramar på det sätt som kommunstyrelsen beslutar.

3.1.1 Koncernkonto

Kommunen och de kommunala bolagens likvida medel och betalningsflöden ska samordnas i ett gemensamt koncernkontosystem. Beslut om koncernintern kreditlimit (checkkredit) för respektive bolag inom ramen för det gemensamma koncernkontosystemet fastställs av ekonomichef.

3.1.2 Betalningsberedskap och likviditet

Inom Tranås kommun består total likviditet av betalningsberedskap och överskottslikviditet. Definitionen för betalningsberedskap är att den, vid var tid, ska täcka kommunens samlade löneutbetalningar över en månad. Betalningsberedskapen kan bestå av egna likvida medel, kontrakterade kreditlöften samt bemyndigande om upptagande av kortfristiga krediter. Överskottslikviditet definieras som den totala likviditeten minus betalningsberedskapen.

Inom ramen för betalningsberedskap får inga placeringar göras för längre än ett år. Kommunen har som krav på betalningsberedskap att kunna omsätta placeringar till likviditet inom två dagar. Resterade del av överskottslikviditeten kan placeras på längre löptider och ha en något sämre likviditet.

3.1.2.1 Tillåtna instrument och kreditexponering

Tranås kommun får utnyttja följande instrument inom förvaltning av betalningsberedskap:

- **Kontobehållning** i nordisk bank med lägsta kreditrating A-
- **Värdepappersfonder** registrerade hos Finansinspektionen eller motsvarande organ inom EU bestående av räntebärande värdepapper med god kreditvärdighet och riskspridning. Fondens värde ska kunna gå att följa kontinuerligt samt realiseras med kort varsel samtidigt som den genomsnittliga kreditvärdigheten ej understiger A- med en maximal duration om 1 år.

3.1.3 Placering av överskottslikviditet

Långfristig utlåning d v s placering av överskottslikviditet eller vidareutlåning av kortfristig upplåning, ska ske med beaktande av kravet på godtagbar kreditrisk och med hänsynstagande till övriga risker och likviditetsaspekter av sådana placeringar. Högsta möjliga avkastning ska eftersträvas inom ramen för finanspolicyns och riktlinjens riskbegränsningar.

Portföljens medel, vad gäller räntebärande värdepapper, får placeras i:

- **Direktägda räntebärande instrument**
  - o Obligationer (fasträntade och FRN obligationer)
  - o Certifikat
  - o Deposit
- **Värdepappersfonder** registrerade hos Finansinspektionen eller motsvarande organ inom EU bestående av räntebärande värdepapper med god kreditvärdighet och riskspridning. Fondens värde ska kunna gå att följa kontinuerligt samt realiseras med kort varsel samtidigt som den genomsnittliga kreditvärdigheten i allt väsentligt överensstämmer med tabellen nedan.
- Vidare gäller följande restriktioner:

Valutarisk, d.v.s. risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i valutakursen mellan investeringens valuta och svenska kronan, hanteras genom att eventuell valutaexponering måste säkras.

Ränterisk, d.v.s. risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntorna hanteras genom att den genomsnittliga durationen inte får överstiga 4 år.

Kreditrisk, d.v.s. risken att värdet på ett finansiellt instrument blir lägre på grund av förändringar i kreditspread, hanteras genom att investeringar i räntebärande papper sprids mellan emittenter med olika kreditvärdighet. Procenttalen i tabellen nedan avser andelar av ränteportföljens totala marknadsvärde samt maximal andel per emittent/värdepapperskategori.

Emittent/värdepapperskategori	Ratingkrav	Normal	Max per kategori	Max duration	Total limit per emittent
A.		60 %	100 %		
Svenska staten			100 %	7 år	100 %
Kommuner			100 %	7 år	25 %
Statliga bolag			75 %	7 år	25 %
Säkerställda obl.	AAA		75 %	7 år	25 %
B.		40 %	70 %		
Företag, banker & institutioner	>=A-		70 %	5 år	10 %
Företag, banker & institutioner	>=BBB-		50 %	5 år	10 %
Företag, banker & institutioner	<BBB-		0 %	5 år	0 %
- Med rating avses i första hand officiell rating från Standard & Poor, Moody's eller Fitch. Minst ett av de angivna ratingkriterierna ska vara uppfyllt.					

- Om placering finns i tillgångar utgivna av emittenter som nedgraderas under ovanstående ratingkrav ska aktivt beslut tas om placeringen ska kvarstå.
- Om placeringar sker i fonder skall dessa i allt väsentligt förvaltas i enlighet med denna policy.

4 Kommunens anknutna stiftelser och donationsmedel

4.1 Syfte

Detta kapitel beskriver hur kommunen ska agera avseende förvaltningen av anknutna stiftelser och jämförbara medel. Avvikelse från dessa riktlinjer ska protokollföras i styrelseprotokoll. Kommunen ska varje år debitera stiftelserna en förvaltningsavgift. Denna avgift ska motsvara kommunens självkostnad för förvaltning och administration. De olika stiftelsernas urkund har tolkningsföreträde framför denna policy vid oklarheter.

4.2 Målsättning

Målsättningen med stiftelsens medel är att förvaltningen under iakttagande av denna policy, externa tillämpliga regelverk och sunt affärsomdöme, effektivt förvalta kapitaltillgångarna och långsiktigt optimera avkastningen. Kortsiktigt ska kommunen säkerställa att stiftelserna har en god betalningsförmåga i form av likvida medel för olika kostnader samt utbetalning av anslag.

Långsiktigt ska kommunen säkerställa att stiftelserna årligen ger erforderlig löpande utdelningsbar avkastning. Med avkastning avses värdetillväxt.

För begränsat skatteskyldiga stiftelser bör cirka 80% av utdelningsbar avkastning delas ut resterande bör läggas till stiftelsens fria kapital för framtida utdelningar. I Tranås kommun sker placeringen av donationsfondernas tillgångar med ett långsiktigt perspektiv. Det reala värdet ska härigenom alltid vidmakthållas och möjliggöra ett säkerställande av förpliktelser om framtida fonddispositioner och utdelningar.

4.3 .1 Tillåten kreditexponering

I syfte att följa viljan avseende risk men med möjlighet till avkastningen vid en lång tidshorisont har kommunen beslutat om en tillgångsfördelning enligt nedan med en tidshorisont om 10 år.

Övergripande limiter för tillgångsslagen:

Tillgångsslag	Anm	Min	Normal	Max
Räntexponering (se nedan)	Löptid över 1 år	25 %	60 %	90 %
Likvida medel/kort ränta	Max 1 års löptid	0 %	25 %	40 %

De aktuella placeringslimiterna fastställas med syftet att uppnå det långsiktiga förvaltningsmålet. Maximumgränserna är fastställda med avsikt att begränsa förlustrisk och risken att urholka kapitalet. Normalnivån indikerar placeringens strategiska fördelning, d.v.s. portföljens fördelning när det inte finns någon taktisk över- eller undervikt i något tillgångsslag. Aktuella placeringslimiterna måste bevakas löpande och uppdateras när behov uppstår.

4.3.2 Räntexponering

Räntebärande placeringar får ske i instrument utgivna i SEK eller valutasäkrade i SEK. Då fonder kan anses vara en väldiversifierad portfölj bör fondens snittduration och kreditrisk värderas.

Emittent/värdepappers kategori	Ratingkrav	Normal	Max per kategori	Max duration	Total limit per emittent
A.		70 %	100 %		
Svenska staten			100 %	7 år	100 %
Kommuner			100 %	7 år	25 %
Statliga bolag			70 %	7 år	25 %
Säkerställda obl.	AAA		70 %	7 år	25 %
B.		30 %	70 %		
Företag, banker & institutioner	>=A-		70 %	5 år	10 %
Företag, banker & institutioner	>=BBB-		50 %	5 år	10 %
Företag, banker & institutioner	<BBB-		0 %	5 år	0 %
<ul style="list-style-type: none"> - Med rating avses i första hand officiell rating från Standard & Poor, Moody's eller Fitch. Minst ett av de angivna ratingkriterierna ska vara uppfyllt. - Om placering finns i tillgångar utgivna av emittenter som nedgraderas under ovanstående ratingkrav ska aktivt beslut tas om placeringen ska kvarstå. - Om placeringar sker i fonder skall dessa i allt väsentligt förvaltas i enlighet med denna policy. 					

Om placering finns i tillgångar utgivna av emittenter som nedgraderas under ovanstående ratingkrav ska aktivt beslut tas om placeringen ska kvarstå

5 Kommunens pensionsavsättning

Placering av pensionsmedel i en särskild s.k. pensionsportfölj är för närvarande inte aktuellt. Medlen återlåns i verksamheten. Ska en pensionsavsättning göras i framtiden behöver denna riktlinje uppdateras med aktuella förutsättningar.

6 Skulder

6.1 Syfte och omfattning

Upplåning får och ska genomföras för långsiktig finansiering och för att trygga Tranås kommun och möjliggöra expansion av kommunen samt kortsiktigt skapa betalningsberedskap. Tranås kommun strävar efter att ha bred tillgång till såväl finansieringskällor som tekniker för att optimera ränte- och finansieringsrisker.

I syfte att optimera kommunkoncernens effektivitet ska bolagen samverka med Tranås kommun i fråga om upplåning och andra finansaktiviteter. Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst (avsiktligt räntearbitrage) är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms vara lämplig för senare finansieringar.

6.2 Målsättning

Upplåning och skuldförvaltning ska inom givna risklimiter, se nedan, eftersträva låg risk och finansieringskostnad. Låneportföljens ränterisk (räntebindning) och förfallostruktur (kapitalbindning) ska tidsmässigt optimeras utifrån:

- Möjligheten till att erhålla kapital (refinansieringsrisk),
- Räntekostnader
- Kommunens totala balansräkning

Värdepapperisering med pantsättning av viss utvald tillgångsmassa får inte urholka företagets säkerhetsmassa och därmed försvåra kommunkoncernens framtida upplåningsmöjligheter. Nya former av upplåning prövas i kommunstyrelsen/företagsstyrelsen före användning. Huvudregeln är att kommunal borgen används som säkerhet i samband med upplåning inom kommunkoncernen.

6.3 Finansieringsregler och limiter

För att uppnå låga finansieringskostnader måste konkurrensen i upplåningen upprätthållas. Kommunkoncernens enheter får inte sluta långfristiga kreditavtal som undanröjer konkurrensen mellan olika långgivare. Vid upphandling bör förfrågan ske hos minst tre kreditinstitut. Undantag får göras vid befarade stora ränterörelser.

Andelen kortfristig räntebindning (rörlig ränta) är baserad utifrån kommunens kapacitet och acceptans till under året förhöjd ränteläge. Normalt är rörlig ränta (normalt 3 månader) den billigaste finansieringsformen men kommunen löper då risken att marknadsräntan går upp och lånekostnaden går upp under resultatåret.

Andelen kapitalbindning är baserad på refinansieringsrisken samt kommunens möjlighet till opportunistisk finansiering. Räntebindningen (ränterisken) kan även hanteras via räntederivat till den mest ekonomiskt gynnsamma löptid. Dock bör räntebindningen förfalla i en god spridning.

Genomsnittlig kapitalbindningstid	Ej under 2 år och bör inte överstiga 6 år
Kapitalbindning max löptid	10 år
Rekommenderad andel kapitalförfall inom ett enstaka år i % av total lånestock	Högst 35 %
Genomsnittlig räntebindningstid	Ej under 2 år och bör inte överstiga 6 år
Räntesäkring av den totala externa skuldens volym (fasträntelån/räntederivat)	Lägst 60 %

Som en del av kommunens ränteriskhantering ingår att säkringsinstrumenten kan ersättas eller överflyttas till andra säkringsinstrument med syfte att åstadkomma en jämn och stabil räntekostnad över tiden.

Upplåningen får ske genom:

- Utnyttjande av beviljad rörelsekredit i koncernvalutakontot
- Lån från kommunens majoritetsägda företag
- Kommuninvest i Sverige AB (publ)
- Europeiska Investeringsbanken (EIB)
- Europeiska Utvecklingsbanken (CEB)
- Nordiska Investeringsbanken (NIB)

- Svensk affärsbank
- Utländsk bank om upplåning sker med tillämpning av svensk lag och svensk lånedokumentation
- Lån på annat sätt eller från annan enligt kommun-/företagsstyrelsens beslut

6.4 Amortering av lån

För att begränsa koncernens kredit- och finansieringsrisker samt för att minska skuldsättningen inom koncernen ska en årlig plan för amorteringar upprättas som visar hur och på vilket sätt upptagna lån ska betalas tillbaka. Det förutsätter en god likviditetsplanering och en god kontroll över resultatutveckling och kassaflöde över tid.

6.5 Kortfristig upplåning

Kommunens/företagens kortfristiga upplåning, vilket innebär upplåning med en löptid ~~inte~~ under ett år ska handläggas av ekonomifunktionen på kommunen och respektive företag.

Löptid och räntebindningstid för kortfristig upplåning ska bestämmas med hänsyn till gällande regler angående ränteriskbegränsning och aktuell likviditetsprognos. Vad gäller koncernvalutakontot ska finnas fastställd rörelsekredit för respektive företag samt kommunen. När för visst objekt utnyttjande av byggnadskreditiv eller motsvarande sker, bör sådana lån senast sex månader efter objektets färdigställande, ersättas med långfristig finansiering.

7 Finansiell leasing

Finansiell leasing jämförs med upplåning. Beslut om att ingå avtal om finansiell leasing ska fattas av kommunfullmäktige.

Leasing är en alternativ form för finansiering av anläggningstillgångar och ska endast väljas om räntevinster eller andra fördelar kan konstateras i jämförelse med egenfinansiering eller lånefinansiering.

Tranås kommuns huvudregel är att leasing inte är tillåten som extern finansieringsform då den effektiva finansiella kostnaden normalt är högre än kommunens alternativkostnad vid egenfinansiering eller lånefinansiering. Leasingavtal medför ofta tillkommande kringkostnader såsom start- och uppläggningskostnader. Uppföljning av avtalstider är ett krav för att oönskade förlängningar inte sker. Redovisningen av leasing regleras av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) i rekommendation R5.

Leasingavtal innebär en avtalsfinansiering där en leasegivare enligt avtalade villkor under en avtalad period ger en leasetagare rätt att använda en tillgång i utbyte mot betalningar. Två typer av leasing kan förekomma, finansiell leasing och operationell leasing

7.1 Prövning

Beslut om leasing ska föregås av en prövning gentemot andra former för finansiering. En jämförelse mellan leasing eller egenfinansiering ska alltid göras genom att inhämta offerter för respektive finansieringsalternativ. Bedömningen görs av verksamheten tillsammans med ekonomikontoret.

7.2 Delegationsordning

I de fall leasing eller hyrköp är tillåtet eller väljs som finansieringsalternativ får leasingkontrakt endast tecknas av behörig person enligt delegationsordning, efter prövning enligt nedan och med utgångspunkt i ett upphandlat avtal.

7.3 Leasebara objekt

Fordon är undantagna huvudregeln då leasing oftast är ekonomisk fördelaktigt för kommunen. Dock ska leasingperioden avspegla fordonets slitage efter verksamhetens behov och dess specifika fordonets användningsområden.

Inventarier för nyttjande under kort period - Inventarier som inte är åtkomlig på marknaden genom köp eller är olämplig att köpa med anledning av att den exempelvis ska användas kort period eller behöver förnyas/bytas med så kort tidsintervall att köp är ofördelaktigare än leasing.

8 Derivatinstrument – Försäkringsinstrument

De stora ränte- och valutarörelserna på marknaden visar på nödvändigheten av att via derivatmarknaderna kunna hantera ränte- och valutarisken utan att det påverkar portföljens förfallostruktur. Derivathanteringen ska ske utifrån klart fastställda risklimit. Kommunfullmäktige delegerar till kommun-/företagsstyrelsen att besluta om dessa limit. Risklimiterna ska fastställas utifrån kommunens och företagens totala räntekostnad och lånevolym.

Användandet av derivat ger en ökad flexibilitet i den löpande skuldhanteringen vilket ger Kommunen större möjligheter att påverka ränterisk och förväntad räntekostnad. Utgångspunkten vid användning av finansiella instrument är att Kommunen förstår instrumentens riskprofil och hur instrumentet ska hanteras redovisningsmässigt.

Följande derivat (samt kombinationer av dessa) är godkända som instrument för skuldförvaltning:

- Ränteswappar
- Rânteterminer (t.ex. FRA kontrakt)
- Rânteooptioner (t.ex. rântetak, rântegolv och collar)

Godkända motparter avseende derivatkontrakt:

- Skandinaviska Enskilda Banken AB
- Swedbank AB Nordea AB
- Svenska Handelsbanken AB
- Bohusbanken/Den danske bank

Volymen utestående räntederivat (netto) får inte överstiga den totala låneskulden. Kommunens/företagens ekonomifunktion får ingå sedvanliga, på de svenska och

internationella finansmarknaderna förekommande. Instrumenten får enbart användas för att skydda en reell underliggande placering/upplåning. Motparten ska vara godkänd enligt kommunstyrelsens/företagsstyrelsens beslut.

Alla derivatkontrakt avseende ränte- och valutarisker inom kommunkoncernen med externa motparter ska upprättas av respektive ekonomifunktion. Detta omfattar även alla lånekonstruktioner där någon typ av derivat ingår. Med derivatkontrakt avses alla typer av swappar, terminer och optioner.

9 Borgen och Garantier

Kommunal borgen beslutas av kommunfullmäktige eller på delegation av kommunstyrelsen. Borgen kan lämnas för lån till investeringar i byggnader, anläggningar, maskiner, transportmedel och inventarier m.m. Lån från kommunen till kommunens företag samt företagens beviljade rörelsekredit på koncernvalutakontot är ur riktlinjeaspekt att jämställa med kommunal borgen.

Kommunal borgen och garantier lämnas normalt endast till företag ingående i kommunkoncernen. Kommunal borgen lämnas normalt endast till de kommunala bolagen ingående i kommunkoncernen. Kommunfullmäktige ska ha en restriktiv inställning till borgensengagemang utanför kommun-koncernen. Ett borgensåtagande innebär en kreditrisk för kommunen då kommunen åtar sig att fullfölja en betalningsförpliktelse för gäldenärens räkning om denne inte kan göra det. Beslut om borgen ska innehålla en bedömning av den risk kommunen ikläder sig. Kommunal borgen kan lämnas till stiftelser i vilka Tranås kommun utser mer än hälften av styrelseledamöterna efter prövning i varje enskilt ärende.

Kommunal borgen kan efter särskild prövning i kommunfullmäktige restriktivt nytecknas för andra företag, föreningar, organisationer och övriga för ändamål av stort allmännyttigt intresse. Vid ingångna borgensförbindelser till juridiska personer utanför "kommunkoncernen" ska kommunen kräva löpande rapportering, vilken anpassas för varje specifikt fall. När beslutet, att medge kommunal borgen, har vunnit laga kraft, får underskrift av handlingar ske. Kommunal borgen tecknas enligt kommunstyrelsens reglemente och särskilda beslut om firmatecknare.

Kommunen har som borgensman intresse av att varje investering som finansierats med borgenslån är försäkrade. Därför ska alla borgensåtaganden för investeringsändamål villkoras med ett förbehåll om att låntagaren ska hålla investeringsobjektet försäkrat under hela den tid borgen ska gälla. Kommunen kan också vid önskemål om kommunal borgen ställa som villkor att andra typer av säkerheter ska lämnas till kommunen eller att kommunen genom avtal skaffar kontroll över gäldenärens övriga säkerheter (t ex pantbrev i egendomen).

Företag ingående i kommunkoncernen lämnar inte säkerhet till kommunen för borgensåtaganden.

Årsredovisningen är en viktig information för kreditmarknadens företrädare. Kommunen ska i sin årsredovisning informera om infriade borgensförpliktelser uppgående till väsentliga belopp, samt redovisa en bedömning av risken att ytterligare förpliktelser måste infrias i framtiden. Borgensåtaganden som vid bokslutstillfället är verifierade att infrias ska

skuldföras i balansräkningen. I övrigt redovisas samtliga borgensförbindelser ”inom linjen” och i enlighet med god redovisningssed.

9.1 Borgensavgifter

När en kommun ställer ut lån till ett kommunalt bolag, alternativt tecknar borgen för ett lån som bolaget själv tar upp, krävs det enligt statsstödsreglerna att kommunen debiterar ett räntepåslag eller en borgensavgift för att därmed justera upp räntan till en nivå motsvarande den ränta bolagen skulle erhålla om de hade lånat på egna meriter.

I samband med årliga beslutet om borgensramar fastställer kommunfullmäktige även borgensavgifter för de kommunala bolagen.

10 APPENDIX

10.1 Etiska riktlinjer

Kommunkoncernen och dess anknutna stiftelser ska följa etiska riktlinjer och eventuella avsteg ska dokumenteras. Etiskt ska investeringar i företag sträva efter att respektera följande principer i sin verksamhet:

- Att rätta sig efter det internationella regelverk som syftar till att skydda människor och miljö.
- Att resultatet av företagets verksamhet ger ett positivt bidrag när det bedöms i ett ekonomiskt och socialt perspektiv i berörda samhällen.
- Att företaget i sin användning av naturkapital tar hänsyn även till kommande generationers behov.
- Att företaget arbetar för att minimera sina skadeverkningar på det globala ekosystemet och den lokala miljön. Ett ansvarsfullt företag kännetecknas av följande egenskaper:
  - Att företaget eftersträvar god finansiell avkastning.
  - Att företaget verkar för ansvarsfull styrning.
  - Att företaget verkar för att begränsa de negativa konsekvenserna från sin verksamhet för miljö människor och samhälle.
  - Att företaget verkar för att inom sin verksamhet åstadkomma nytta för människor och samhälle. Direkt placering får inte ske i:
    - Företag vars omsättning huvudsakligen härrör från produktion och distribution av tobak, alkohol, kommersiell spelverksamhet, krigsmateriel och pornografi samt olja, kol och gas.
    - Företag som inte kan redovisa bra miljöprestanda med utgångspunkt från FN:s konventioner om hållbar utveckling. Detta krav gäller i såväl strategiska beslut och riskhantering som i tillverkning och produktutbud.
    - Företag som kan associeras till rapporterade kränkningar av internationella normer för mänskliga rättigheter och arbetsrätt. De internationella normer som här avses är i första hand FN:s deklaration för mänskliga rättigheter, FN:s barnkonvention och

ILO:s konventioner om arbetsrätt. Med ansvarsfullt företag inbegrips även kunder och leverantörer i de fall där företaget har ett väsentligt inflytande.

10.2 Belåning

Tillgångarna i portföljen får inte belånas. Med belåning avses inte pantsättning vid derivattransaktioner.

10.3 Rebalansering vid överträdelse av limit

Vid beräkning av portföljens värde ska dessa tillgångar marknadsvärderas. Om en limit överträdes ska tillgångar justeras (köp/sälj) så snart det kan ske.

11 Definitioner av inom finansmarknaden förekommande uttryck

Ansvarsförbindelse	Åtagande att fullgöra vissa ekonomiska förpliktelser i kommun eller företag såsom borgensförbindelse och pensionsåtagande. Dessa förpliktelser redovisas utanför balansräkningen.
Arbitrage	Handel i valutor eller värdepapper som utnyttjar skillnader i kurser på olika marknader för riskfria vinster.
Avkastning	Lönsamhetsmått som visar hur värdet på en tillgång förändrats från en viss tidpunkt till en annan
Certifikat	Skuldebrev av samma typ som en statsskuldväxel, fast emittenten är exempelvis en bank eller ett företag.
Deposit	Bankinlåning, dvs en fastränteplacering eller kontoplacering hos bank.
Derivatinstrument	Ett instrument vars värde härleds av en underliggande tillgång t ex statsskuldväxlar eller aktier. Exempel på derivatinstrument är swappar, optioner och terminer.
Diversifiering	Fördelning av portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.
Emittent	Den som ger ut nya aktier, obligationer eller andra värdepapper (exempelvis staten, bostadsinstitut eller ett börsbolag).
Emittent/låntagarrisk	Risken att en placerare inte får tillbaka sin placering inklusive upplupen ränta på grund av motpartens fallissemang d v s att motparten får betalningssvårigheter eller går i konkurs.
ETF:er	Exchange Traded Fund utgör en börshandlad fond (man handlar den via en börs istället för med en specifik bank).
Exponering	Det värde, uttryckt i kronor eller i procent av den totala portföljen, som förändras pga förändringar i kursen/räntan på ett värdepapper.

Finansieringsrisk	Risken att likvida medel inte kan lånas upp utan påtaglig kostnadsökning. Finansieringsrisk innebär att en situation kan uppstå där det vid ett eller flera tillfällen kan vara svårt att låna pengar och/ eller att upplåningen endast kan ske till oförmånliga villkor. Vid en ojämn kreditförfallostruktur skulle följden kunna bli att stora volymer ska placeras om vid ett enda tillfälle i jämförelse med om mindre belopp förfaller jämnt över tiden.
Finansnetto	Redovisningsterm som innebär skillnaden mellan de finansiella intäkterna (intäktsräntor, utdelningar mm) och finansiella kostnaderna (räntor och förvaltningskostnader).
Förfall	Innebär att samtliga rättigheter och skyldigheter enligt ifrågavarande avtal upphör. Dock kvarstår alltid oreglerade mellanhavanden.
Förfinansiering	Fördelaktig tidigareläggning av upplåning som inte omgående behövs för investeringens finansiering eller för refinansiering av befintlig lånestock.
Kommunkoncern	Ett samlingsbegrepp för de enheter som ingår i kommunens sammanställda redovisning. Med samlingsbegreppet kommunkoncern visas det totala åtagandet som kommunen har.
Koncernkonto	Ett för koncernen gemensamt bankkontosystem för betalningsströmmar och likviditet. Kommunen får en sammanhållen likviditetshantering i ett koncernkontosystem. På koncernkontot avräknas de underliggande kontonas positiva och negativa saldon mot varandra. Det gör att koncernen aldrig behöver utnyttja högre krediter än nödvändigt och det ger en bra överblick över den samlade likviditeten.
Kreditförfall	Kreditförfall innebär att krediten förfaller till betalning vid ett visst förutbestämt datum. En låneportfölj består av flera krediter upptagna vid olika tillfällen med olika förfallodagar.
Kreditrisk	Sannolikheten att motparten inte kommer att betala sina kreditåtaganden som överenskommits.
Leasing	<i>Finansiellt leasingavtal</i> – ett leasingavtal vari de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Äganderätten kan, men behöver inte, slutligen övergå till leasetagaren. <i>Operationellt leasingavtal</i> – Operationell leasing innebär att leasingföretaget fortfarande har ansvar för produkten när den är uthyrd. Istället för att köpa exempelvis en bil, en kopieringsmaskin eller annan produktutrustning kan företaget hyra produkten/varan under en period för en fast månadskostnad.

Sale/leaseback - finansiell transaktion där säljaren av en tillgång hyr tillbaka samma tillgång av den nya köparen och ägaren. Detta arrangemang kan vara användbart exempelvis om ett företag behöver utvinna pengar som de investerat i tillgången, men de behöver fortfarande kunna använda tillgången för att fungera. Med en leaseback kan de få pengarna de behöver för att göra nya investeringar, men de kan fortfarande hyra och använda sig av den gamla tillgången.

Likvida medel	Pengar eller sådana tillgångar som lätt kan omsättas till pengar.
Likviditet	Mått på en organisations kortsiktiga betalningsförmåga. Likviditet på en finansiell marknad beskriver hur väl handelsflödet fungerar för ett eller flera värdepapper.
Likviditetsförvaltning	Likviditetsförvaltningen avser hanteringen av de transaktioner (lån eller placeringar) med en löptid understigande 1 år.
Likviditetsreserv	Banktillgodohavande, kreditlöften samt medel placerade i statskuldväxlar som ska täcka ett bestämt inkomstbortfall under en bestämd tidsperiod.
Likviditetsrisk	Risken att åsamkas kostnader genom att inte ha tillgång till eller kunna låna upp likvida medel vid oförutsedda tillfällen. Den innefattar även risken att värdepapper pga marknadssituationen inte kan omsättas vid önskad tidpunkt, till önskat pris eller till önskad volym.
Limit	Riskenivå som begränsar innehav av finansiella instrument.
Löptid	Den tid som återstår till ett värdepappers förfall.
Marknadsvärde	Värdet av en tillgång (eller en hel portfölj) till kapitalmarknadens rådande prisnivå.
Medelsförvaltning	Med medelsförvaltningen avses likviditetshantering, skuldhantering (upplåning, derivat med mera), placeringar, donationsmedel och borgen samt därtill hörande administration och rapportering.
Motpartsrisk	Risken att en motpart p g a fallissemang inte kan fullfölja sina åtaganden i ett finansiellt kontrakt och att en förlust därmed uppstår när företaget måste ingå ett nytt kontrakt på marknaden till då gällande marknadspris.
Normportfölj	Norm för kreditförfallostrukturens, ränteförfallostrukturens och durationens utseende. Denna ska spegla den strategi som passar bäst för kommunkoncernen, kommunen eller bolaget utifrån den finansiella styrkan och utifrån den antagna risknivån.
Obligationer	Räntebärande skuldebrev som ger avkastning i form av ränta. Vid köp av en obligation lånar man ut pengar till utgivaren av

obligationen, och blir därmed ägare av skuldebrevet. Utgivaren av en obligation kallas emittent, vilken kan vara staten, hypoteksinstitut, banker, kommuner och företag.

Räntan (kuponen) på en *fastförräntad obligation* är fast och gäller under hela löptiden.

Floating Rate Note (FRN) innebär att räntan (kuponen) är rörlig och justeras med jämna mellanrum, normalt var tredje månad.

Opportunistisk
Finansiering

Finansiering som ska spegla den strategi som passar bäst för finansiering kommunkoncernen, kommunen eller bolaget utifrån den finansiella styrkan och utifrån den antagna risknivån.

Option

Avtal mellan två parter vilket reglerar köp eller försäljning av ett värdepapper. Avtalskonstruktionen kan innehålla att den ena avtalsparten har rätt att genomföra transaktionen om denne så önskar.

Cap (räntetak) är ett med option besläktat instrument som innebär att låntagaren betalar en premie för rätten att inte behöva betala räntor över en viss nivå.

Floor (räntegolv) är ett med option besläktat instrument, som innebär att låntagaren åtar sig att, tex i anslutning till ett lån med rörlig ränta, betala en viss ränta även om marknadsräntan sjunker under denna nivå.

Collar är ett med option besläktat instrument, som är en kombination av cap och floor, och som innebär att räntan låses in mellan två nivåer.

Portfölj

Finansiell tillgång som är placerad i olika värdepapper eller en skuld som består av krediter med olika löptider, räntebindning osv.

Position

Innehav i ett värdepapper/finansiellt instrument.

Rating

Av kreditvärderingsinstitut gjord bedömning av sannolikheten för att en skuld kommer att regleras på överenskommen tidpunkt.

Rebalansera

Återställa en portföljs delar till de angivna andelarnas storlek.

Refinansieringsrisk

Risk att finansieringsmöjligheterna är begränsade när lån ska omsättas, samt att betalningsförpliktelser inte kan uppfyllas som en följd av otillräcklig likviditet.

Räntefond

Räntefonder innehar räntebärande värdepapper som exempelvis statsobligationer, statsskuldväxlar och företagscertifikat. De delas in i korta respektive långa räntefonder. En kort räntefond placerar i värdepapper med en löptid (återstående tid tills värdepappret

förfaller) på max ett år och en lång placerar i värdepapper med en löptid på mer än ett år.

Ränterisk	Värdeförändring på en räntebärande position till följd av ändrade marknadsräntor. Ränterisk innebär att räntenivån är ogynnsam när ränteförfall sker och räntan ska sättas om. Ränterisken är större om volymer ska räntesättas vid ett enda tillfälle i jämförelse med om mindre belopp räntesätts jämnt över tiden.
Ränteswap	Ett derivatinstrument som innebär att två parter byter räntebetalningsströmmar utan något byte av reverser. Skuldförhållandet består oförändrat. En swap används för att byta en fast mot en rörlig ränta och vice versa.
Snittduration	Duration anger en obligations vägda genomsnittliga återstående löptid. Duration bestäms av obligationens återstående löptid, kupongernas storlek samt räntenivån.
Soliditet	Beskriver kommunen/bolagets ekonomiska styrka och visar hur stor del av de totala tillgångarna som har finansierats med egna medel.
Statsskuldväxel	Löpande skuldebrev som svenska staten ger ut genom Riksgäldskontoret för att finansiera sin korta upplåning. Statsskuldväxlar har god likviditet och är därför lätta att köpa och sälja under löptiden.
Terminskontrakt	Avtal med skyldigheten att köpa eller sälja en viss tillgång till ett förutbestämt pris vid en förutbestämd tidpunkt. Forward Rate Agreement, FRA, avser en slags termin med i förväg bestämd ränta. Ingen leverans sker av underliggande papper utan att man har ett stängningsförfarande en bestämd dag framåt i tiden. Resultatet blir ett likvidflöde, in eller ut, så att den i förväg bestämda räntan blir den man betalar oavsett vad som hänt med marknadsräntorna.
Tillgångsslag	Räntebärande värdepapper och aktier är två exempel på tillgångsslag.
Återlån	Medel som i balansräkningen avsatts för pensionsförpliktelser används för att finansiera investeringar för löpande verksamhet eller för att amortera lån.